

SETKÁNÍ FOP V NOVÉM KABÁTU

SIMONA POLÁKOVÁ, JAN ŠÍMA, JIŘÍ MACH, PETR HAVEL, JIŘÍ NĚMEC

RNDr. SIMONA POLÁKOVÁ
Výkonná ředitelka FOP, zooložka
a projektová manažerka na
MŽP ČR.

Ing. JAN ŠÍMA
Ředitel odboru druhové ochrany
a implementace mezinárodních závazků
a vedoucí jednotlivých oddělení na MŽP

Mgr. JIŘÍ MACH
Vedoucí oddělení mezinárodních úmluv
na MŽP

Mgr. PETR HAVEL
Vedoucí oddělení soustavy Natura 2000
na MŽP

Mgr. JIŘÍ NĚMEC
Vedoucí oddělení druhové ochrany na MŽP

Letošní setkání Fóra ochrany přírody se uskuteční 3. listopadu na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Scénář bude tentokrát odlišný. Pozvali jsme představitele odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků Ministerstva životního prostředí ČR, aby představili priority, které ve své agendě prosazují. Účast přislíbili Jan Šíma, ředitel odboru, a vedoucí jednotlivých oddělení Jiří Mach, vedoucí oddělení mezinárodních úmluv, Petr Havel, vedoucí oddělení soustavy Natura 2000 a Jiří Němec, vedoucí oddělení druhové ochrany. Po úvodních přednáškách bude příležitost, aby plénum poskytlo svou zpětnou vazbu k nastíněným tématům a ta, která budou potřebovat hlubší vyjasnění, budou následně probírána v kavárnách (diskuzních skupinách), které budou ale kratší, než bývá na Fóru obvyklé. Po obědě budou všechny podněty diskutovány se všemi účastníky.

V rámci přípravy na setkání jsme požádali pozvané představitele ministerstva, aby krátce svou agendu představili:

Odbor druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků, zajišťuje, jak už je zřejmé z názvu, v rámci ministerstva životního prostředí agendu druhové ochrany, tedy ochrany planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a dále agendy, které bezprostředně souvisí s naplňováním evropských směrnic a závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv v oblasti ochrany přírody. Odbor sestávající ze tří oddělení (odd. druhové ochrany, soustavy Natura

2000 a mezinárodních úmluv) je zároveň garantem přeshraniční spolupráce v ochraně přírody a krajiny (pracovní skupiny pro česko-saskou, česko-bavorskou a česko-slovenskou spolupráci) a řeší další aktivity spojené např. s výzkumem (projekty TAČR, výzkumná činnost VÚKOZ) atp.

Oddělení druhové ochrany má ve své náplni především otázky spojené s ochranou zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, ale ve spolupráci s odborem obecné ochrany přírody a krajiny se věnuje také obecné druhové ochraně a problematice nepůvodních a invazních nepůvodních druhů. Součástí činnosti oddělení je jak legislativně-administrativní činnost, metodické řízení ve vztahu ke krajským úřadům a dalším orgánům ochrany přírody, tak ve spolupráci s AOPK ČR i koordinace odborných aktivit, jako je příprava záchranných programů a programů péče apod. V poslední době se oddělení druhové ochrany zapojilo přímo i do řešení některých konkrétních projektů, jako je projekt 3Lynx zaměřený na ochranu rysa ostrovida nebo projekt česko-rakouské spolupráce při ochraně perlorodky říční s názvem Malsemuschel. Oblast druhové ochrany je velmi široká (od hub, přes cévnaté rostliny, vodní i terestrické bezobratlé až po ptáky a savce, přičemž na každou ze skupin působí široká škála vlivů) a je tak nutné snažit se řešit systémové problémy (např. nyní v rámci přípravy strategie proti nelegálnímu zabíjení živočichů), prioritizovat a v některých případech nezbyvá než pouze usilovat o udržení

Setkání FOP slouží k otevřené diskuzi. Foto Markéta Dušková

kroku s přírodou (aktuálně např. rychlost šíření vlka) nebo bohužel naopak s jejím ohrožením (třeba pokud jde šíření račích moru). Z aktuálně řešených témat je možné zmínit oblast náhrad škod působených zvláště chráněnými druhy (nejen vlkem), možností jejich prevence a v souvislosti s tlakem na omezování škod také otázku hodnocení příznivého stavu druhu (v rámci povolování výjimek). Již dlouhodobě je připravována a diskutována aktualizace seznamů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, případně změna celé zákonné úpravy druhové ochrany. Naopak přípravná fáze se snad již chýlí ke konci v případě legislativních úprav u invazních nepůvodních druhů (provedení adaptace Nařízení EP a Rady (EU) č. 1143/2014 a staršího Nařízení Rady (ES) 708/2007) a následovat bude neméně náročné meziresortní projednávání a schvalování v parlamentu. Z hlediska druhové ochrany bude nyní důležité také zapojení do jednání k přípravě nového programového období EU, a to jak z hlediska podpor v oblasti ochrany přírody (OPŽP), ta především v oblasti zemědělství.

Oddělení soustavy Natura 2000 se v rámci své činnosti zabývá především povinnostmi týkajícími se územní ochrany druhů a přírodních stanovišť podle směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích. Od doby zavedení soustavy Natura 2000 a s ní souvisejících požadavků do vnitrostátní legislativy uplynula již relativně dlouhá doba, to však neznamená, že by bylo v této oblasti vše hotovo. Naopak změny, které

probíhají v české / evropské přírodě a požadavcích na její ochranu si žádají neustálé přizpůsobování a do jisté míry i rozšiřování spektra činností, které toto oddělení zajišťuje. Pokud se jedná o priority jeho dalších aktivit, dlouhodobě je vnímána potřeba definitivního uzavření dialogu s Evropskou komisí o dostatečnosti národního seznamu evropsky významných lokalit (EVL) na základě odborných podkladů, dále se jedná o naplňování požadavků na zajištění ochrany EVL a dosahování statusu zvláště chráněných oblastí ochrany. Za tradičně důležitý aspekt činnosti oddělení je považováno metodické vedení orgánů ochrany přírody v oblasti využívání legislativních nástrojů ochrany lokalit soustavy Natura 2000, a to nejen ve vztahu k procesu tzv. „naturového“ posouzení (kde je třeba zachovat minimálně stávající úroveň metodického vedení autorizovaných osob). V neposlední řadě je i v případě oddělení soustavy Natura 2000 plánováno zapojit se do implementace projektů – zde v rámci chystaného integrovaného projektu pro soustavu Natura 2000 v ČR. Zmínit je na tomto místě třeba i potřebu zajištění adekvátních finančních nástrojů na péči o EVL a ptačích oblastí, rozvíjení spolupráce s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR např. ve vztahu k reportingovým povinnostem a dalším odborným aspektům souvisejícím se zajištěním dlouhodobé existence předmětů ochrany lokalit soustavy Natura 2000.

Oddělení mezinárodních úmluv zajišťuje implementaci závazků přijímaných v rám-

ci mnohostranných environmentálních smluv a dohod v oblasti ochrany přírody. Do jeho působnosti spadá Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD), která představuje rámcový mezinárodní nástroj pro ochranu všech složek biodiverzity, Úmluva o obchodování s ohroženými druhy živočichů a rostlin (CITES), Úmluva o ochraně volně žijících stěhovavých druhů (CMS) a dílčí dohody a memoranda sjednané v rámci této smlouvy, Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť (Bernská úmluva), Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam (Ramsarská úmluva) a další. V rámci těchto mezinárodních úmluv a dohod jsou přijímána rozhodnutí, rezoluce a doporučení, které mají jednotlivé smluvní strany adekvátně implementovat na národní úrovni. Vzhledem k rozvinutému systému ochrany přírody na národní úrovni se v případě ČR ve vztahu k implementaci závazků jedná zejména o přijímání strategických dokumentů a akčních plánů, výjimečně dochází k implementaci na úrovni změny legislativy. K tomu dochází většinou v návaznosti na právní předpisy EU, které reagují na dílčí rozhodnutí či rezoluce přijaté v rámci úmluv (tak tomu bylo např. v oblasti problematiky invazních nepůvodních druhů). V návaznosti na čl. 6 CBD má Česká republika rovněž národní strategii ochrany biologické rozmanitosti, která stanovuje základní rámec pro ochranu biodiverzity na území ČR (aktuálně platná strategie na období 2016 – 2025).

